

Toimintakertomus

16.12.2020

VN/5386/2020

Tiedon hyödyntämisen ja avaamisen hanke

Vuosi 2020

Postiosoite
Postadress
Postal Address
Valtiovarainministeriö

PL 28
00023 Valtioneuvosto

Käyntiosoite
Besöksadress
Office

Snellmaninkatu 1 A
Helsinki

Puhelin
Telefon
Telephone

0295 16001
+358 295 16001

Faksi
Fax
Fax

s-posti, internet
e-post, internet
e-mail, internet

valtiovarainministerio@vm.fi

Sisällys

1 Hankkeen tausta ja tavoitteet	3
2 Hankkeen tuotostavoitteet ja tuotokset toimintakaudella	3
2.1 Työpaketti 1. Strategiset tavoitteet	3
2.2 Työpaketti 2. Tiedon saatavuus	4
2.3 Työpaketti 3. Tiedon laatu	5
2.4 Työpaketti 4. Tiedon tekninen ja semanttinen yhteentoimivuus	5
3 Hankkeen viestintä toimintakaudella	6
4 Hankkeen ohjaus, raportointi ja resursointi toimintakaudella	6
LIITE 1. Hankkeen vuoden 2020 budjetin toteumaennuste (tilanne 12/2020)	8
Versionhallinta	9

1 Hankkeen tausta ja tavoitteet

Valtiovarainministeriön 30.4.2020 kuntaministeri Paateron johdolla asettama Tiedon hyödyntämisen ja avaamisen hanke (VN/5386/2020) toimeenpanee hallitusohjelman tavoitetta edistämällä julkisen tiedon entistä laajempaa ja tehokkaampaa hyödyntämistä koko yhteiskunnassa. Hanke toteuttaa pääministeri Marinin hallitusohjelman tavoitetta syventää tietopolitiikan johtamista ja tehdä julkisen tiedon avoimuudesta koko tietopolitiikan kantava periaate. Hankkeen toimikausi on 30.4.2020–31.12.2022. Hankkeen asettamisen yhteydessä valtiovarainministeriö asetti hankkeelle ohjausryhmän ja hankeryhmän. Hankkeen ohjausryhmänä toimii valtiovarainministeriön JulkiCT-osaston johtoryhmä. Hankeryhmään on nimetty 21 edustajaa valtionhallinnosta, kunnista ja muutamasta muusta keskeisestä sidosryhmästä.

Hankkeen tavoitteena on laatia ehdotus tiedon hyödyntämisen ja avaamisen strategisista tavoitteista julkiselle hallinnolle toimeenpantavaksi sekä valmistella ja toteuttaa tiedon hyödyntämistä ja avaamista edistäviä toimenpiteitä. Lisäksi hankkeen toimenpiteillä tuetaan avoimen datan direktiivin ((EU) 2019/1024) kansallista toimeenpanoa. Direktiivi on saatettava kansallisesti voimaan viimeistään 17.7.2021.

Hankkeen tehtävät ja toimenpiteet on jaettu neljään työpakettiin:

- työpaketti 1: Strategiset tavoitteet
- työpaketti 2. Tiedon saatavuus
- työpaketti 3. Tiedon laatu
- työpaketti 4. Tiedon semanttinen ja tekninen yhteentoimivuus

Hankkeen työpaketit on kuvattu tarkemmin hankesuunnitelmassa.

2 Hankkeen tuotostavoitteet ja tuotokset toimintakaudella

Hankkeelle oli vuodelle 2020 määritelty useita tuotostavoitteita, joita on toteutettu erilaisin toimenpitein. Alla on kuvattu vuoden 2020 tuotostavoitteet ja tuotokset työpaketeittain.

2.1 Työpaketti 1. Strategiset tavoitteet

Työpaketissa 1 vuoden 2020 tuotostavoitteena oli laatia ehdotusluonnos tiedon hyödyntämisen ja avaamisen strategisista tavoitteista 31.12.2020 mennessä ja tähän tavoitteeseen päästiin. Työpaketin vastuuhenkilönä on toiminut johtava asiantuntija Olli-Pekka Rissanen ja hänen tukena hankepäällikkö Tanja Lahti.

Hanke hankki syksyn alussa Hanselin avustaman kilpailutuksen kautta ulkopuolista asiantuntija-apua ehdotuksen laadintaan ja tilaisuuksien fasilitointiin. Kilpailutus toteutettiin Hanselin puitesopimuksen piirissä. Tarjouksia tuli määräaikaan mennessä kaksi ja valituksi tuli Deloitte Consulting Oy.

Ehdotuksen valmistelu käynnistyi lokakuun alussa. Ensimmäinen sidosryhmätilaisuus järjestettiin kohdennetulle sidosryhmälle 19.10.2020 verkkotilaisuutena ja siihen osallistui 39 henkilöä. Tilaisuus onnistui hyvin ja tuotti erinomaisen pohjamateriaalin jatkovalmisteluun. Toinen sidosryhmätilaisuus järjestettiin 2.11.2020 verkkotilaisuutena, jonka suoratoistoa seurasi parhaimmillaan yli 200 katsojaa. Tilaisuudessa kerrottiin strategisten tavoitteiden laadinnasta ja alustavista sisältöaihioista sekä sidosryhmillä oli mahdollisuus arvioida sisältöaihioita

Mentimeter-työkalun kautta tai kirjoittamalla kommentteja verkkolähetysten avoimeen kommentointiosioon. Sisältöaihoita tarkasteltiin myös 11.11.2020 kuntasektorin edustajille järjestetyssä keskustelutilaisuudessa. Tilaisuus järjestettiin Teamsin avulla ja siihen osallistui 67 henkilöä.

Sidosryhmätilaisuuksien jälkeen ehdotusluonnos oli 9.11.–30.11.2020 avoimesti kommentoitavissa [Google Docsissa](#). Kommentointikierroksen aikana tuli runsaasti kommentteja, joita on otettu huomioon seuraavan version valmistelussa. Ehdotuksen laadinnassa on myös huomioitu mm. tietopoliittinen selonteko, EU:n digipaketti ja datastrategia, avoimen datan direktiivi ja Julkisen hallinnon strategia -hankkeen tuotokset, mutta näitä ja muita EU:n tuoreita, dataan liittyviä asioita (mm. Data Governance Act) tullaan huomioimaan vielä tarkemmin ehdotuksen viimeistelyssä.

Ehdotuksen valmistelua on tukenut hankeryhmän lisäksi TP1-alaryhmä, joka muodostettiin niistä hankeryhmän jäsenistä, jotka osoittivat kiinnostuksensa alaryhmätyöhön. TP1-alaryhmä kokoontui syksyn aikana kaksi kertaa.

Ehdotusluonnosta esiteltiin ja käsiteltiin 14.12.2020 JulkICT-johtoryhmän kokouksessa. Ehdotuksen viimeistely jatkuu vuoden 2021 alussa.

2.2 Työpaketti 2. Tiedon saatavuus

Työpaketissa 2 vuoden 2020 tuotostavoitteena oli laatia alustava toimintamalli hyötypotentiaalia omaavien tietoaineistojen tunnistamiselle ja avaamiselle tai käytön lisäämiselle sekä tunnistaa ja dokumentoida eniten hyödyntämispotentiaalia omaavia tietoaineistoja. Lisäksi tavoitteena oli tunnistaa ja käynnistää vähintään yksi pilotti tiedon avaamis- ja hyödyntämisprosessin mallintamiseksi sekä edesauttaa avoimen datan direktiivin mukaisten arvokkaiden tietoaineistojen avaamisprosessin käynnistymistä. Tavoitteena oli myös tunnistaa mahdollisia lainsäädännöllisiä tai muita muutostarpeita, ohjata niitä PSI-lainsäädäntöryhmään ja/tai muihin elimiin valmisteltavaksi tai ottaa hankkeen selvitettäväksi. Työpaketin vastuuhenkilönä on toiminut hankepäällikkö Tanja Lahti ja hänen tukenaan hankekoordinaattori Heidi Innanen.

Työpaketin 2 toimenpiteet ovat pitkälti riippuvaisia EU:n avoimen datan direktiivin täytäntöönpanosäädöksistä, joiden odotettiin tulevan julki kesällä 2020. Näin ei kuitenkaan tapahtunut, vaan vuoden 2020 lopussa tietoa niistä odotetaan yhä. Tästä johtuen hanke ei ole käynnistynyt vuoden 2020 aikana työpakettiin 2 suunniteltuja toimenpiteitä kuin muutamilta osin. Työpaketin 2 toimenpiteitä on tarkoitus käynnistää täysimääräisesti vuoden 2021 alussa.

Työpaketissa 2 on syksyn 2020 aikana tunnistettu mahdollisia pilottikohteita ja yhteistyöstä on alustavasti sovittu Patentti- ja rekisterihallituksen ja työ- ja elinkeinoministeriön kanssa. Pilottikohteet varmistuvat vuoden 2021 alkupuolella. Lisäksi työpaketissa 2 on laadittu taustamateriaaliksi kooste jo selvitetystä tiedon hyödyntämisen esteistä. Tätäkin työtä on tarkoitus jatkaa vuoden 2021 alussa.

Lisäksi toteutettiin yhdessä työpaketin 4 ja Digi- ja väestötietoviraston kanssa 9.12.2020 avoin sidosryhmätilaisuus. Tilaisuudessa kerrottiin ja käytiin keskustelua siitä, miten Digi- ja väestötietoviraston ylläpitämät Avoindata.fi-palvelu ja Yhteentoimivuusalusta tukevat tiedon avaamista, yhteentoimivuutta ja hyödyntämistä Suomessa. Tilaisuus toteutettiin verkkotilaisuutena ja sen suoratoistoa seurasi enimmillään yli 500 katsojaa.

Lisäksi on toteutettu Hanselin avustama kilpailutus, jossa hankitaan ulkopuolista asiantuntija-apua toimintamallin suunnitteluun, kehittämiseen ja toteuttamiseen sekä niihin liittyvien tilaisuuksien fasilitointiin ja muuhun osallistamiseen. Kilpailutus toteutettiin Hanselin puitesopimuksen piirissä. Tarjouksia tuli määräaikaan mennessä neljä - palveluntarjoaja selviää ja työ on tarkoitus käynnistää vuoden 2021 alussa.

Työpaketin 2 toimenpiteiden valmistelua on tukenut hankeryhmän lisäksi TP2-alaryhmä, joka muodostettiin niistä hankeryhmän jäsenistä, jotka osoittivat kiinnostuksensa alaryhmätyöhön. TP2-alaryhmä kokoontui syksyn aikana kolme kertaa.

2.3 Työpaketti 3. Tiedon laatu

Työpaketissa 3 vuoden 2020 tuotostavoitteena oli laatia alustavat tiedon laatukriteerit 31.12.2020 mennessä. Työpaketti toteutetaan ns. osahankkeena, nimellä Tiedon laatukehikko, ja sen operatiivisesta toteutuksesta vastaa Tilastokeskus ja projektipäällikkö Essi Kaukonen. Valtiovarainministeriössä osahankkeen vastuuhenkilönä on toiminut johtava asiantuntija Olli-Pekka Rissanen ja hänen tukenaan hankepäällikkö Tanja Lahti.

Vuoden 2020 aikana Tilastokeskus laati osahankkeelle hankesuunnitelman ja budjetin, jota vasten valtiovarainministeriö osoitti Tilastokeskukselle tarvittavan määrärahan käyttö- ja kirjausoikeuspäätöksen muodossa. Lisäksi valtiovarainministeriö asetti osahankkeelle oman ohjausryhmänsä, jossa on valtiovarainministeriön lisäksi edustajat kahdeksasta organisaatiosta. Ohjausryhmä on kokoontunut vuoden 2020 aikana kerran. Hankkeen perustiedot on julkaistu Tilastokeskuksen verkkosivuilla ja valtioneuvoston hankeikkunassa.

Tilastokeskus järjesti hankkeen avausseminaarin 25.9.2020 kaikille avoimena verkkotilaisuutena. Hankkeessa on syksyn aikana selvitetty organisaatioiden nykykäytäntöjä julkishallinnon tietovarantojen laadunvarmistuksesta, koostettu yhteistä näkemystä julkisten tietoaisteistojen tämän hetken laadusta ja benchmarkattu muiden maiden käytänteitä. Alustavat laatumäärittelyt on pitkälti valmisteltu ja ne on tarkoitus julkaista avoimesti tammikuun 2021 lopussa.

2.4 Työpaketti 4. Tiedon tekninen ja semanttinen yhteentoimivuus

Työpaketissa 4 vuoden 2020 tuotostavoitteena oli laatia alustavat julkisen hallinnon API-linjaukset ja -ohjeistus toimeenpanon tueksi. Lisäksi tavoitteena oli laatia selvitys tiedon teknisen yhteentoimivuuden nykytilasta esteineen, tarpeineen, mahdollisuuksineen ja vaatimuksineen. Tavoitteena oli myös tunnistaa muun muassa metatietoihin ja Yhteentoimivuusalustaan kohdistuvia jatkokehittämistarpeita, sekä mahdollisia lainsäädännöllisiä muutostarpeita.

Työpaketissa on syksyn 2020 aikana järjestetty julkisen hallinnon API-linjausten valmistelun käynnistystilaisuus 21.9.2020, jonka suoratoistoa seurasi yli 500 katsojaa. Tilaisuuden tavoitteena oli lisätä yhteistä ymmärrystä siitä, mitä ohjelmointirajapinnat ovat, miksi ja mihin niitä tarvitaan sekä pohtia, mihin asioihin erityisesti julkisen hallinnon rajapinnoissa tulisi jatkossa kiinnittää huomiota. Tilaisuudessa kerättiin myös Howspace-kyselyn avulla tietoa julkisen hallinnon rajapintakehityksen nykytilanteesta.

Linjauksia ryhdyttiin valmistelemaan lokakuun aikana. Hanke hankki lokakuun aikana Hanselin avustaman kilpailutuksen kautta myös ulkopuolista asiantuntija-apua API-linjausten ja ohjeiden laadintaan sekä tilaisuuksien fasilitointiin. Kilpailutus toteutettiin Hanselin puitesopimuksen piirissä. Tarjouksia tuli määräaikaan mennessä kaksi ja valituksi tuli KPMG Oy.

Laaja työpajamuotoinen sidosryhmätilaisuus järjestettiin 30.11.2020. Tilaisuuden tavoitteena oli jäsentää julkisen hallinnon API-linjausten tarpeita sekä hahmotella aihioita linjausten tunnistamiseksi. Tilaisuuden aikana keskusteltiin myös API-kehityksen haasteista, mahdollisuuksista ja esteistä julkisessa hallinnossa. Tilaisuuden suoratoistoa seurasi yli 250 katsojaa ja työpajaosuuteen osallistui 64 henkilöä.

Luonnos API-linjauksista valmistuu vuoden 2020 loppuun mennessä. Valmistelussa huomioidaan sidosryhmätilaisuuksissa tulleiden kommenttien ja näkemysten lisäksi mm. kansallinen ja kansainvälinen lainsäädäntö, Euroopan yhteentoimivuusperiaatteet, API Framework sekä olemassa olevat kansalliset ja kansainväliset muut ohjeistukset ja linjaukset. Valmistelutyö jatkuu vuonna 2021. Vuonna 2021 tullaan tarkentamaan linjauksia, järjestämään sidosryhmätilaisuuksia, laatimaan toimeenpano-ohjeistus ja järjestämään koulutuksia. Toimeenpano-ohjeistukset voidaan laatia siinä vaiheessa, kun linjaukset ovat tarkentuneet.

Vuoden 2020 loppuun mennessä laaditaan vielä tilannekuva semanttisesta yhteentoimivuudesta. Vuonna 2021 julkisen hallinnon semanttisen yhteentoimivuuden kehittämistarpeita tarkastellaan erityisesti avoimen datan

direktiivissä määriteltyjen arvokkaiden tietoaineistojen sekä muiden työpaketissa 2 määriteltävien hyötypotentiaalia omaavien tietoaineistojen osalta.

Työpaketin 4 toimenpiteiden valmistelua on tukenut hankeryhmän lisäksi TP4-alaryhmä, joka muodostettiin niistä hankeryhmän jäsenistä, jotka osoittivat kiinnostuksensa alaryhmätyöhön. TP4-alaryhmä kokoontui syksyn aikana kolme kertaa.

3 Hankkeen viestintä toimintakaudella

Hankkeesta on viestitty aktiivisesti sekä sisäisille että ulkoisille sidosryhmille hankkeessa laaditun viestintäsuunnitelman mukaisesti. Hanke on viestinyt mm. hankkeen asettamisesta, tavoitteista, toimenpiteistä, toimenpiteiden etenemisestä kuin tähänastisista tuloksistakin. Hankkeen viestinnästä vastaavat erityisasiantuntija Miina Arajärvi, hankekoordinaattori Heidi Innanen ja suunnittelija Olivia Assefa.

Hankkeen perustiedot ja asiakirjat on julkaistu tuoreeltaan valtiovarainministeriön verkkosivuilla ja valtioneuvoston hankeikkunassa. Hankkeen verkkosivuilta löytyy kattavasti tietoa hankkeen toimenpiteistä ja tilaisuuksista. Lisäksi hankkeesta on viestitty sosiaalisen median kanavissa kuten Twitterissä, LinkedInissä ja Facebookissa. Hanke on laatinut ulkopuolisen palveluntarjoajan avustuksella hankkeesta esittelydiat.

Hanke järjesti 9.6.2020 käynnistystilaisuuden verkkotilaisuutena, jonka suoratoistoa seurasi parhaimmillaan yli 400 katsojaa. Lisäksi hanke järjesti 13.5.2020 kohdennetulle joukolle Skypen avulla ns. kuntien keskustelutilaisuuden, jossa käytiin kiinnostavaa keskustelua tiedon hyödyntämisestä ja tietopolitiikasta kuntasektorin näkökulmasta. Tilaisuuteen osallistui 21 henkilöä.

Hanke julkaisi syksyllä 2020 kaikille avoimen Trello-alustan tukemaan kaksisuuntaista vuorovaikutusta. Trello-alustan kautta sidosryhmät saavat tietoa työpaketeista sekä hankkeen ajankohtaisista toimenpiteistä. Alusta tarjoaa eri toimijoille myös mahdollisuuden esittää kysymyksiä hankkeen asiantuntijoille. Lisäksi hanke järjestää kahden kuukauden välein kaikille avoimia, noin puolen tunnin kestoisia TiHA-tilannekatsauksia Skypen tai vastaavan kautta. Ensimmäinen tilannekatsaus järjestettiin 18.11.2020 Skypen avulla ja tilaisuuteen osallistui 58 henkilöä.

Lisäksi hanke on lanseerannut podcast-sarjan nimeltä Tiedon äärellä – tietopolitiikasta tekoihin. Hankekauden aikana podcast-sarjassa on tarkoitus julkaista useita jaksoja, joiden toivotaan tuovan sidosryhmille lisätietoa tietopolitiikasta ja hankkeesta sekä lisäävän kiinnostusta tietopolitiikkaa ja sen toimia kohtaan. Podcast-sarjan ensimmäinen jakso julkaistiin joulukuun 2020 alussa ja toinen joulukuun puolivälissä. Podcastit tuotetaan yhteistyössä HAUS:n kanssa, joka vastaa jaksojen teknisestä toteutuksesta, valmistelusta ja julkaisemisesta.

4 Hankkeen ohjaus, raportointi ja resursointi toimintakaudella

Hankkeen ohjauksesta vastaa JulkICT-osaston johtoryhmä, joka toimii hankkeen ohjausryhmänä. Hanke on vuoden 2020 raportoinut neljä kertaa JulkICT-osaston johtoryhmän kokouksissa, jotka on toteutettu ns. laajennettuna johtoryhmänä. Lisäksi hanketta on esitelty hallintopolitiikan ohjausryhmässä (HaOR) ja ministeri Paateron johtoryhmässä (MinJory).

Hankkeen kuukausittainen raportointi on kuvattu Hankesalkussa, jossa myös ylläpidetään ohjelman perustietoja.

Hankkeen hankeryhmä on vuonna 2020 kokoontunut viisi kertaa ja lisäksi hankeryhmän sihteeristö on pitänyt kokouksensa ennen hankeryhmäkokousta ja sen jälkeen. Hankeryhmän asiakirjat on julkaistu valtioneuvoston hankeikkunassa.

Valtiovarainministeriön puolelta hankkeen toiminnassa ovat vuonna 2020 olleet vahvasti erityisesti hankepäällikkö Tanja Lahti, erityisasiantuntija Miina Arajärvi, hankekoordinaattori Heidi Innanen, assistentti Sanna-Mari Kirjalainen (1-11/2020), johtava asiantuntija Olli-Pekka Rissanen, neuvotteleva virkamies Riitta Autere, erityisasiantuntija Antti Helin ja viestinnän harjoittelija/suunnittelija Olivia Assefa (9/2020 alkaen) sekä yksikön päällikkö, lainsäädäntöneuvos Sami Kivivasara. Tämä ryhmä on muodostanut ns. projektiryhmän, joka on kokoontunut kahden viikon välein. Lisäksi projektiryhmän muutamista jäsenistä muodostuva pienryhmä on pitänyt viikoittain ns. tsekki- ja viestintäpalavereitaan.

Hankkeen kustannukset on vuonna 2020 maksettu vuoden 2021 talousarvioehdotuksen momentilta 28.70.01 Julkisen hallinnon ICT:n ohjaus ja kehittäminen (siirtomääräraha 3 v). Hankkeen kustannuksia on seurattu Hankesalkun kautta ja lisäksi hankkeen omalla seurantataulukolla. Hankkeen vuoden 2020 budjetin toteutumaennuste on kuvattu liitteessä 1.

LIITE 1. Hankkeen vuoden 2020 budjetin toteumaennuste (tilanne 12/2020)

Toimenpide	2020				
	budjetoitu	sidotut	sid.%	ennuste	enn.%
Konsultointi, selvitykset ja kehittämistoimet	497 800,00	173 804,80	34,91	286 000,00	57,45
Viestintä ja tilaisuudet	93 000,00	51 677,50	55,57	80 000,00	86,02
Muut kustannukset (sis. tiedon laatu)	132 200,00	132 200,00	100,00	132 200,00	100,00
Yhteensä	723 000,00	357 682,30	49,47	498 200,00	68,91

Versionhallinta

Versio	Päivämäärä	Muokkaaja(t)	Muutokset
1.0	16.12.2020	Tanja Lahti	Pohjateksti
1.1	17.12.2020	Miina Arajärvi, Heidi Innanen	Lisätty ja muokattu tekstiä

